

.....Σ.Η.Μ.Α.....

Ο.- Θά ἀκούσετε τή λαογραφική ἐμπομπή τοῦ σταθμοῦ μας, Ποντικὸ ἀντιλαβή πού γράφει καὶ ἐπιμε-
λεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Μουσική ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κοκοζίδη.

.....(χωρὶς διακοπὴ συνεχίζει σέ ἄλλο σκοπὸ)

Ἀθάνατη Σάντα. Θρυλικὴ κωμόπολη, πού σάν πανώριος φεγγεβόλος φάρος,
αἰῶνες ὀλοκληρουν, κράτησες ἄσβεστη τή λάμψη σου - λάμψη Ἑθνική -, γιὰ
νά γίνης στό τέλος ὀλοκαύτωμα, τότε, πού ἡ μαύρη λαίλαπα ἀπειλοῦσε τόν
ἐξαφανισμό τῆς Φυλῆς μας, στόν ἱστορικό ἐκεῖνο τόπο, τόν Πόντο.

Ἡρωϊκή Σάντα - σύμβολο πατριωτισμοῦ, χῶμα ματωβαμμένο - μά τόσο δοξασ-
μένο.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Μίαν κι ἄλλο ἄν ἔλεπα, Σάντα μ', τ' ἐσά τ' ἀλάτια,
κι ἄς σὸ νερό σ' ἄν ἔπινα, θά παίρνα ἐγὼ μουράτια.

..... Λύρα σταματᾷ ,

Κατά τόν ἱστορικό τῆς Σάντας, Μιλτιάδης Νυμφόπουλο, ἡ κωμόπολη αὐτῆ,
ἀριθμεῖ ζωὴ 16 αἰώνων. Ἄλλος ἱστορικός, ἐπίσης Σανταῖος, ὁ δοξασμένος Φίλιπ-
πος Χειμωνίδης, καθηγητῆς Φυσικομαθηματικῶν στό ἄλλοτε περιλάλητο Ἑλλη-
νικό Γυμνάσιο Τραπεζοῦντας, γράφει, ὅτι οἱ πρῶτοι οἰκιστὰί τῆς Σάντας εἶ-
ναι ἡ οἰκογένεια Κων/τίνου μέ τούς 5 γιουούς καὶ 2 κόρες, μαζί σέ καὶ 6
ἄλλες οἰκογένειες.

Κι ἄν θέν στηρίζουν, τίς πληροφορίες αὐτές, στοιχεῖα ἱστορικά ἀτράν-
ταχτα, κανεῖς θέν ἀμφιβάλλει γιὰ τὴν ὑπερχιλιετῇ ζωὴ τῆς Σάντας, ζωὴ γε-
μάτη ἀπὸ θρύλους, ἡρωϊσμούς, ταλαιπωρίες, χαρές, ἑθνικὲς ἐξάρσεις, πού συν-
θέτουν τὴν ἀθάνατη ἱστορία της, τὴν τόσο περίεργη, περίεργη, γιατί εἶναι
νά ἀπορῇ κανεῖς, πῶς κατῴρωσε νά ἐπιζήση, μέσα σέ τόσες ἀντιξοότητες.

..... Λ Υ Ρ Α

Ὅμως ἡ ἀπορία τοῦ μελετητῆ, γιὰ τὸ πῶς κατῴρωσες νά ἐπιζήσης, ἀγαπη-
μένη Σάντα, ξεδιαλύνεται ἀμέσως, ὅταν ὁ μελετητῆς αὐτὸς γνωρίσῃ ἀπὸ κον-
τὰ τούς κατοίκους, τούς ἀνθρώπους, πού πότισαν τὰ χῶματά σου, πότε μέ αἶ-
μα καὶ πότε μέ ἰσρώτα, τούς ἀνθρώπους, πού ἔπλασαν καὶ χάρηκαν, πού τρα-
γούδησαν καὶ μοιρολόγησαν καὶ πού ἄφησαν, μέ τόν ξερριζωμὸ τοῦ 1922, τὴ
μισὴ φυχή τους, ἐκεῖ, στὰ ἱερὰ χῶματά σου, πολυαγαπημένη Σάντα. Εἶναι οἱ

Σανταῖτοι, οἱ ἄνθρωποι, πού σοκίμασαν ἀληθινή ψυχική συντριβή, ὅταν ἀποχωρίστηκαν ἀπό, τήν πατρινή γῆ, οἱ ἄνθρωποι μέ ἀνοιχτή καρδιά καί μέ πρόθυμη ψυχή, πού ξέρουν ν' ἀντιμετωπίζουν πάντα καί τίς χαρές καί τούς πόνους, πού δίνει ἡ ζωή, οἱ ἄνθρωποι, πού ἔχουν πάντα δάνοιχτη τήν πόρτα τῆς καρδιᾶς τους, γιά νά ὑποδεχτοῦν τόν κάθε ξένο, πού καί ἡ δική του καρδιά ξεκλειδώνεται, ξεχνᾷ τίς πικρές καί θαρρετά χαίρεται μέ τή ζωή, πού δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, ἀπό τραγοῦδι, πότε γλυκό, πότε πικρό.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἡ Σάντα ἦταν χτισμένη πάνω σέ ὀρεινό τόπο, περὶ τά 2000 μέτρα ὑψόμετρο. Ἐπικοινωνοῦσε μέ τήν Τραπεζοῦντα καί μέ τό δημόσιο ὁδόμο - διαδρομή 70 χιλιομέτρων -, ἀλλά καί μέ τόν ὀρεινό ὁδόμο - διαδρομή 50 χιλιομέτρων -, πού ἦταν ὅμως ἀρκετά ἐπικίνδυνος, σέ περίπτωση κακοκαιρίας. Ὁ τελευταῖος αὐτός ὁδός, τό χειμῶνα, πού τό χιόνι ἔφτανε ὥς τά δύο μέτρα, ἦταν τελείως κλειστός.

Τό κλίμα τῆς Σάντας ἦταν γερό καί ὑγιεινό. Ὁ τόπος ἦταν καταφυτευμένος μέ λογιῆς-λογιῶν δέντρα, κυρίως μέ ἔλατα. Ἀφθονο πρᾶσινο, νερά κρύα.

Ἡ κυριότερη ἀπασχόληση τῶν κατοίκων, κτηνοτροφία, λίγη γεωργία, ἀρκετή καλλιέργεια κηπευτικῶν κλπ. Οἱ κάτοικοι ξενιτεύονταν καί μάλιστα πολλά χρόνια. Οἱ κυριότεροι τόποι τῆς ξενιτειᾶς ἦσαν: Ρωσσία, Ἀμερική, καί ἐνδοτέρες περιοχές τῆς Τουρκίας.

Βαρύ πόνο ἐκφράζουν τά τραγοῦδια τῆς ξενιτειᾶς τῆς Σάντας.

..... Λ Υ Ρ Α

Καί σὴν Σαντάν πᾶ π' ἐντρίσεν, μὴ λήη εἴμ' ἀντρίσμέντσα,
ὁ πρόσωπος ἄτς κί γελα, πάντα τυραννιμέντσα.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἡ Σάντα εἶχε γύρω στά 30 παρχάρια, -ἐξοχικούς τόπους -, ὅπου ἀνέβαιναν τό καλοκαῖρι οἱ παρχαρομάνες μέ τίς ἀγελάδες καί οἱ τσοπάνηδες μέ τά πρόβατα. Ξακουστά ἦσαν τά παρχάρια: -Κρεπέγαθα, Γεφυροπόδ', Κωφολεῖβαθον, Σταύρωμαν καί ἄλλα.

Στά παρχάρια ἡ ζωή ἦταν γραφική. Ἡ Ποντιακή βουκολική ποίηση, παρουσιάζει ἀρκετό πλοῦτο. Τά τραγοῦδια τοῦ παρχαριοῦ ἔχουν ξέχωρη ὁμορφιά.

..... Λ Υ Ρ Α

Τ' ἄρνι μ' ἐπῆεν σὸν παρχάρ', σά φηλά τὰ ραχία,
πίνει τὰ κρύα τὰ νερά καί σύρ' τή μαναχίαν.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

'Ακοῦστε τώρα εἰστιχα τῆς ἀγάπης.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

'Εδῶ κλείνει ἡ ἐμπομπή μας. Σήμερα ἀρχίσαμε μιά σειρά ἐμπομπῶν
γιά τή Σάντα.

'Ηοικὴ ὑποχρέωση μᾶς ἐπιβάλλει, νά εὐχαριστήσωμε τοὺς συμπατριῶ-
τες μας: 'Απόστολον Παρχαρίδη ἐτῶν 64, Χρήστον Πάνταζιδη ἐτῶν 64, Καλ-
λιόπην 'Αδακτύλου ἐτῶν 78, πού ἔδωσαν ἀπαραίτητα στοιχεῖα γιά τήν ἰδι-
αίτερή τους πατρίδα, τήν Σάντα, καί πού μᾶς ἦταν τόσο χρήσιμα γιά τίς
ἐμπομπές μας αὐτές.

Εὐχαριστοῦμε ἰδιαίτερα τόν ἐξαιρετο πατριώτη καί φίλο μας,
Γεώργιο Παρχαρίδη, πού τόσο κόπιασε γιά τή συλλογή πολυτίμων στοιχεί-
ων, μέ βάση σχετικὸ ἐρωτηματολόγιο, πού τοῦ στείλαμε.

Στίς προσεχεῖς μας ἐμπομπές, θά χρησιμοποιήσωμε καί ἄλλα στοιχεῖ-
α, παρμένα ἀπὸ ἄλλους Σανταίους.

Σᾶς ὑπενθυμίζομε, ὅτι στίς προσεχεῖς μας ἐμπομπές, θά σᾶς μιλήσω-
με καί πάλι γιά τή Σάντα, γιά τή ζωὴ της, τήν τόσο πολύπτυχη, τήν τόσο
Θρυλική.

" Ὑαν καί χαράν ὥς τ' ἄλλ' τήν Τρίτ', ἀοῖκιον ὦραν ".

..... Σ Η Μ Α

Μετεδόθη ἡ λαογραφικὴ ἐμπομπή τοῦ σταθμοῦ μας: " Ποντιακοὶ ἀντί-
λαλοι, πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

..... τό ση̄μα σβήνει

Handwritten signature and date:
20/11/2017
[Signature]